

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

לפני כבוד השופטת כרמית בן אליעזר

תובעים 1. ג.ס.
2. י.ס.

ע"י ב"כ עו"ד לירון שטרן שאפסה

נגד

נתבע אלמוני

ע"י ב"כ עו"ד קרן ששון כהן

פסק דין

1. התובעים הם אימו ואחיו של המנוח, א.ס ז"ל, אשר נפטר ביום 1.8.2016, לאחר ששלח יד בנפשו, והם יורשיו עפ"י דין.

הנתבע הוא רופא פסיכיאטר, אשר טיפל במנוח בשבועות האחרונים לחייו.

2. במסגרת הליך זה, עתרו התובעים לחייב את הנתבע להעביר לידיהם העתק מלוא הרשומות הרפואיות בעניינו של המנוח.

בכתב התביעה טענו התובעים כי המסמכים דרושים להם, בכדי שיוכלו להבין מה היה הגורם להתאבדותו של המנוח ולבחון האם נפלו פגמים בטיפול שניתן לו על ידי הגורמים השונים.

הנתבע דחה את רמיזות התובעים כי נפל פגם כלשהו בטיפולו במנוח, והדגיש כי במהלך טיפולו במנוח, לא הייתה כל אינדיקציה לנטייה אובדנית. הנתבע הטעים, כי אף אחיו של המנוח, התובע 2, אשר הגיע ימים אחדים לפני מותו של המנוח אל מרפאת הנתבע ודרש לקבל מידע אודות טיפולו בו – שלל קיומו של סיכון אובדני.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

הנתבע טען, כי המידע המבוקש ע"י התובעים חוסה תחת חיסיון רפואי, ומסירתו לתובעים – שעה שמדובר במידע שבאופן מובהק היה המנוח מעוניין כי יישמר בסוד, גם מפני קרוביו – מהווה פגיעה חמורה בפרטיותו, הראויה להגנה גם לאחר מותו.

הנתבע הביע נכונות להעביר את החומר לעיונו של גורם מקצועי, על מנת לאפשר העברה מבוקרת ומידתית של החומר לעיון התובעים.

3. בדיון שהתקיים ביום 24.5.2020, הגיעו הצדדים להסכמה דיונית שקיבלה תוקף של החלטת, ולפיה יועבר החומר הרפואי לעיונו של בית המשפט, הצדדים יגישו סיכומי טענותיהם, ובית המשפט ייתן את הכרעתו, לאחר עיון בחומר ובטענות הצדדים, על יסוד איזון בין האינטרסים המתנגשים בנסיבות המקרה.

4. בסיכומים שהוגשו מטעמם, טענו התובעים, כי זכותם לקבל את החומר הרפואי בתור יורשי המנוח. התובעים סיפרו, כי מאז מותו של יקירם אין נפשם מוצאת מנוח, והטעימו, כי יש להם חשש ממשי באשר לאופי הטיפול שניתן למנוח ע"י הנתבע והתאמתו למצבו של המנוח. בהקשר זה, הדגישו התובעים את סמיכות הזמנים בין מועד פגישתו האחרונה של המנוח עם הנתבע למועד התאבדותו, וטענו כי קיים קשר ישיר בין החלטת הנתבע להביא לידיעתו של המנוח את העובדה שאחיו, התובע 2, התייצב במרפאתו וביקש לקבל מידע אודות הטיפול הרפואי במנוח, לבין החלטת המנוח לשים קץ לחייו.

עוד הרחיבו התובעים בדבר התנהלותו של הנתבע לאור פניותיהם אליו לקבלת החומר, שהתאפיינה, לטענת התובעים, בסחבת מכוונת. זאת, בשעה שכל שאר הגורמים הרפואיים אליהם פנו – מסרו להם את החומר הרפואי הנוגע למנוח והמוחזק בידיהם, ללא קושי.

התובעים הוסיפו וטענו, כי עפ"י הדין, חיסיון מטפל/מטופל הוא חיסיון יחסי, ובידי בית המשפט הסמכות להסירו אם מצא כי הצורך לגלות את הראייה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותה, וכי כך יש לעשות במקרה זה.

5. בסיכומים שהוגשו מטעמו, הדגיש הנתבע, כי העניק למנוח טיפול במשך תקופה קצרה, למספר מפגשים בודדים, והטעים כי במהלך הפגישות נמסרו לו פרטים אותם ביקש המנוח לשמור בסוד מקרוביו והראויים לצנעת הפרט.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלוני נ' אלמוני

הנתבע טען, כי זכותו של אדם לפרטיות החומר הרפואי המעוגנת בחוק זכויות החולה, אינה פוקעת עם מותו ואף אינה מועברת אוטומטית לעזבונו, בהיותה זכות אישית.

הנתבע הפנה לפסיקה הקובעת, כי אכן מוסמך בית המשפט להורות על הסרת החיסיון החל על הטיפול הנפשי, אך עליו לעשות כן בזהירות מיוחדת, כדי שלא לעקר את החיסיון מתוכן ולפגיע ברציונלים העומדים בבסיסו.

עוד הפנה הנתבע לפסיקה, המעגנת את "כבוד המת" כזכות חוקתית ראויה להגנה.

6. להשלמת התמונה יצויין, כי שני הצדדים עמדו בסיכומיהם על האפשרות כי בית המשפט יורה, באיזון בין האינטרסים העומדים על הכף, על גילוי חלקי של המידע שהובא לעיונו.

המסגרת הנורמטיבית

הזכות לפרטיות של המת

7. הדין הישראלי אינו מכריע באופן ברור וממצה בשאלה האם ועד כמה אדם שנפטר, ממשיך להיות נשא לזכויות שונות, לרבות הזכות לפרטיות ולשם טוב, ולהגנה על כבודו.

מצד אחד, קובע סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב – 1962, כי "כל אדם כשר לזכויות ולחובות מגמר לידתו ועד מותו", ללמדך, כי לאחר מותו אין האדם עוד כשר לזכויות ולחובות.

מצד שני, ניתן למצוא בחקיקה ובפסיקה הוראות ואמירות לא מעטות, המעגנות את זכותו של אדם, בהקשרים שונים, ליחס מכבד ולהגנה על זכויות שונות, לרבות הזכות לפרטיות ולשם טוב, גם לאחר מותו (לסקירה ראו ע"א 4576/08 **בן צבי נ' היס** (7.7.2011) (להלן: **עניין בן צבי**), בפסקאות 28-30). לא אחת כונה אגד זה של הוראות וזכויות במונח הכולל "כבוד המת" אשר בית המשפט העליון, במספר פסקי דין, קבע כי הוא ראוי להגנה (ראו, למשל, ע"א 294/91 **חברת קדישא גחש"א קהילת ירושלים נ' ליונל אריה קסטנבאום**, פ"ד מו(2), 464; בג"ץ 52/06 **חברת אלאקסא לפיתוח נכסי ההקדש המוסלמי בע"מ נ' Simon Wiesenthal Center Museum Corp** (29.10.2008); בג"ץ 6126/94 **סנש נ' רשות השידור**, פ"ד נג(3), 817).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלוני נ' אלמוני

יחד עם זאת, עיון מעמיק בפסיקה מעלה, כי פעמים רבות נכרכו תחת המטרייה של "כבוד המת", אינטרסים נוספים, חשובים וראויים להגנה, העוסקים למעשה לא בזכותו של המת, אלא בזכויותיהם ורגשותיהם של קרוביו ומוקירי זכרו, כמו גם באינטרסים חברתיים בעלי ערך ציבורי, הראויים אף הם להגנה, והכרוכים ביחס של התבררה למתיה.

עמד על הדברים כב' המשנה לנשיאה בדימוס ריבלין, בעניין **בן צבי הנ"ל**:

"הפסיקה הישראלית קבעה לא אחת כי גם הזכות לכבוד עומדת לאדם לאחר מותו..."

אין ספק כי הזכות ל'כבוד המת' – זכות המוקנית למי שאינו כשיר לזכויות – יוצרת קושי עיוני מסוים. אף-על-פי-כן לא נרתעו בתי המשפט מלהכיר בה, במקרים בהם נפגע ערך שנתפס בשיטת המשפט הישראלית כראוי להגנה לאחר המוות..."

ברבים מן המקרים, השמירה על כבוד המת והשמירה על זכויות אחרות שגלוות לו אינם ניתנים להפרדה, והפסיקה אף מתייחסת אליהם כהיבטים השלובים זה בזה. הזכות לכבוד המת משקפת היבטים אלו כולם: רצון הנפטר בחייו להיות זכאי לכבוד לאחר מותו, רצון המשפחה בכיבוד זכרו של הנפטר והערך החברתי של כיבוד המתים".

במאמרו "זכויות המתים וחופש החיים" (עיוני משפט לא(1) (אוגוסט 2008), 57), סקר המלומד מיכאל בירנהק, את ההיבטים השונים של ההכרה בזכויות נפטרים, ואת ההצדקות להכרה של המשפט בהן, תוך בחינה ביקורתית של הוראות החוק והפסיקה הקיימות בנושא. במאמרו, טען בירנהק, שלא אחת מהווה "כבוד המת" כסות לאינטרסים אחרים, ועמד על הקושי להבחין בין האינטרסים השונים של מי שמתיימרים לייצג את זכות המת לבין רצונו וציפייתו הסבירה של החי שנפטר, וכן על הבלבול הקיים בפסיקה בהקשר זה, כמו גם על המחירים שמטילה ההכרה בזכויות המת' על החיים. מסקנתו של בירנהק היא, כי אין מקום להכרה בזכות המת, ואולם יש מקום, בנסיבות ובסייגים המתאימים, להכיר בציפיותיו הסבירות של החי שמת. וכך סיכם את עמדתו:

"מן האמור עולה כי אין מקום להכיר במושג משפטי של 'זכות המת', אלא רק כאשר יש צורך חברתי ליצור מערכת משפטית-חברתית שמבטיחה לאנשים החיים כי רצונותיהם וציפיותיהם בקשר לגורלם לאחר מותם יתקיימו, וזאת לפי הזכות הפרטיקולרית שבה מדובר, בכפוף לכך שהציפייה סבירה, ותוך בדיקה קפדנית כי אין מדובר במצג חיצוני-רטורי נוח לצדדים שלישיים שמאחוריו מסתתרים אינטרסים אחרים; לבסוף, יש גם כאשר אנו מכירים בציפייה סבירה של החי שמת שראויה להגנה, יש לאזנה, כמקובל במשפט החוקתי הישראלי, עם אינטרסים וזכויות יריבים, ככל שיש כאלה".

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 16477-12-19 פלונים נ' אלמוני

8. באופן ספציפי, גם ביחס לשאלה האם אדם זכאי לזכות לפרטיות ולצנעת חייו אף לאחר שסיים את חייו, אין המצב המשפטי ברור לחלוטין. מצד אחד, השילוב בין ההוראות הקבועות בחקיקה מעלה, כי אין אדם זכאי לפרטיות לאחר מותו. כך, בעוד שבחוק איסור לשון הרע נקבע במפורש כי לשון הרע שפורסמה על אדם לאחר מותו דינה כדין לשון הרע, הגם שאין ניתן לתבוע בגינה (ראו סעיף 5 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965), הרי שבחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א – 1981, שהוא דבר חקיקה שנהוג לפרשו כקרוב לחוק איסור לשון הרע בשל הקרבה הרעיונית והתיאורטית בין הזכויות המוגנות בשני הדינים, אשר שזורות בהם הוראות רבות שהן דומות ומקבילות – אין ניתן למצוא הוראה כזו, אף שחוק הגנת הפרטיות מסדיר במפורש את זכות יורשי המנוח להגיש תביעה בגין פגיעה בפרטיותו שנעשתה בחייו או להמשיך תביעה שהגיש (ראו סעיף 25 לחוק הגנת הפרטיות). עיון בהיסטוריה החקיקתית של החוק מעלה, כי אין מדובר בהשמטה מקרית (ראו גם **בירנהק**, בעמ' 90-91 ובפרט הטקסט הצמוד להערות שוליים 103-100; עמדתו של בירנהק היא, כי ככלל אין הצדקה להכרה בזכות לפרטיות של המת).

על אף האמור, בהלכה הפסוקה נקבע, כי למת יש זכות לפרטיות. כך, בפסק הדין שניתן ברע"א 1917/92 **סקולר נ' ג'רבי**, פ"ד מז(5), 764 (להלן: **עניין סקולר**) נקבעו דברים ברורים אלו:

"בבואנו לדון בסעיף 2(8) לחוק הגנת הפרטיות יש להסיר מיד טענה שטען בא-כוחם המלומד של המבקשים, והיא כי סעיף זה אינו מגן על מי שנפטר, שכן נוקט הוא לשון 'אדם', ואין לך 'אדם' אלא מי שהוא בחיים. פירוש זה, שמשמעות כי זכות הפרטיות שהייתה לאדם בחייו על-פי החוק הופכת למירמס לאחר מותו, נוגד את תכלית החוק. זכות הפרטיות האמורה אינה עוברת מן העולם יחד עם בעל הזכות, והיא ממשיכה להיות מוגנת גם אחרי מותו. אלא שבמקומו של בעל הזכות ה'מקורי', שעם מותו אינו כשר עוד לזכויות (ראה סעיף 1 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב – 1962), באים יורשיו תחתיו כבעלי אותה זכות שהייתה למורישם".

9. מהמצוטט לעיל אף עולה לכאורה, כי עפ"י ההלכה הפסוקה, עם מותו של אדם באים יורשיו תחתיו, כבעלי הזכות שהייתה למורישם, אף בכל הנוגע לזכות לפרטיות. זאת, אף שעפ"י העמדה המקובלת, הזכות לפרטיות היא זכות אישית, ולא זכות רכושית המוקנית ליורשים עם פטירתו של אדם. הקושי מתעצם שעה שלא אחת, האנשים שדווקא מפניהם מבקש אדם לשמור סודות ולהגן על פרטיותו, הם קרוביו ואוהביו, שיהפכו עם מותו ליורשיו (ראו **בירנהק**, בעמ' 93).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

להשקפתי, אין מקום לפרש את אמירתו המצוטטת לעיל של בית המשפט העליון בעניין סקולר, כקובעת כי עם מותו של אדם עוברות ליורשיו, מניה וביה, זכותו לפרטיות והבעלות במידע אותו ביקש לשמור בסוד. בעניין שנדון בפרשת סקולר נדונה זכותם של יורשים לקבלת מידע אודות חשבון הבנק של מורישם, אשר ברגיל חוסה תחת הזכות לפרטיות. ואולם, קבלת המידע הייתה חיונית לצורך מימושה של הזכות הרכושית אותה ירשו המבקשים מאביהם עם מותו. בנסיבות אלו, יש לראות את קביעתו של בית המשפט העליון בדבר כניסתם של יורשי המנוח בנעליו והפיכתם לבעלי אותה זכות שהייתה למורישם, כמשתרעת רק ביחס לאותן זכויות אותן אכן ירשו ממורישם בהתאם לדיני הירושה, קרי הזכויות הרכושיות, וכל הדרוש לצורך מימושו (ראו גם: הפ (תא) 29490/05/12 עזבון פלונית ז"ל נ' ד"ר פרידה פלדמן קופלר (31.10.2012)).

יפים לעניין, בשינויים המחוייבים, דברי כב' המשנה לנשיאה בדימוס ריבלין, בעניין בן צבי הנ"ל:

"אכן, יש להישמר גם מפני הכרה בזכות רחבה מירי של המשפחה ביחס לקרובים המת. כך למשל, לא תמיד ניתן להניח כי המשפחה מייצגת את האינטרסים של המת בצורה הטובה ביותר. במקרים מסוימים עלול להתעורר חשש שמא לא ייצגו בני משפחה נאמנה את רצונו האמיתי של הנפטר (ראו בירנהק, בעמ' 82, 85). כמו כן, במקרים מסוימים האפשרות לפעול בשם המת – דווקא היא פוגעת בכבוד המת. לעתים השמירה על כבודו של המת היא דווקא בכך שלא יתאפשר לנהל הליכים משפטיים בעניינו, על-מנת שהנפטר יוכל 'לנוח על משכבו בשלום' (תא (שלום) 87908/01 אשכנזי נ' אלוני, 17.3.2001) (לעניין תביעה בגין לשון הרע ופגיעה בפרטיות של המנוח); בירנהק, בעמ' 81). אלא שהמענה לחשש זה לא נמצא בויתור מוחלט על זכות התביעה בגין פגיעה בכבוד המת בכל המקרים. יש לבחון כל מקרה לגופו, בחינה עדינה ורגישה. עוד יש לזכור, כי גם הזכות לכבוד המת, כיתר הזכויות, אינה זכות מוחלטת, ובכל מקרה יש לאזנה למול זכויות ואינטרסים המנוגדים לה (ראו גם עניין מוזיאון ויזנטל, פס' 164)".

וראו בעניין זה, של הקונפליקט שעלול להיווצר בין הזכות לפרטיות של החי שנפטר לבין עניינם של בני משפחתו לאחר מותו גם חס"מ (תא) 105/05 חזה נ' משרד הבריאות (12.9.2006).

מעניין בהקשר זה לציין עניין נוסף שנדון בבית המשפט בעליון בע"א 1482/92 הגר נ' הגר, פ"ד נו(2), 793 (עניין הגר), שם נדרש בית המשפט העליון להכריע במחלוקת שנתגלעה בין הוריו של המנוח לבין אלמנתו, בעניין הנצחת זכרו של המנוח. בית המשפט העליון קבע כי "אף זו הלכה פסוקה היא, כי 'כבוד האדם' בענייננו משמעו, בראש ובראשונה, כבוד המת, היינו רצונו המפורש או המשוער של הנפטר, וכבוד החיים, היינו רצון משפחת הנפטר,

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

אוהביו, ואהוביו, המבקשים לכבד את זכר הנפטר". על רקע דברים אלו, ומתוך תפיסה כי "מצווה לקיים את רצון המת", בחן בית המשפט העליון, אחד לאחד, את רכיבי המחלוקת שנתגלעה בין הצדדים, תוך ניסיון להתחקות אחר רצונו ושאיפתו של הנפטר בכל אחת ואחת מהסוגיות ולהגשימה.

10. ומשמעות הדברים לענייננו, כי אין מקום למסקנה, כי עם מותו של יקירם, זכאים התובעים, באופן אוטומטי, בהיותם יורשיו, לקבלת כלל המידע הרפואי הנפשי הנוגע לענייננו, אלא שיש לבחון את הדברים - בחינה עדינה ורגישה כלשונו של כב' המשנה לנשיאה ריבלין - בהתחשב בטיב החומר והמידע הכלול בו ומכלול נסיבות העניין, ובפרט תוך מתן הדעת לשאלת רצונו המפורש או המשוער של הנפטר, בכל הנוגע להבאת המידע לידיעת אוהביו ואהוביו, הם התובעים שלפניי.

חיסיון מטפל/מטופל

11. מסקנה דומה מתחייבת אף מבחינת הסוגייה באספקלריה של הסרת החיסיון החל על המידע והמחייב את הנתבע, להשקפתו, שלא לגלות את המידע, גם לאחר מותו של המטופל.

12. הדברים בהם שיתף המנוח את הנתבע, הפסיכיאטר המטפל בו, מוגנים הן בחיסיון רפואי (סעיף 49 לפקודת הראיות), והן בחיסיון פסיכולוג מומחה (סעיף 50 לפקודת הראיות), אשר בו התמקד הנתבע, מאחר שהטיפול שנתן למנוח היה בעיקרו טיפול פסיכותרפי ולא תרופתי.

סעיף 50 לפקודת הראיות קובע כדלקמן:

(א) פסיכולוג-מומחה כמשמעותו בצו שהותקן לפי סעיף זה אינו חייב למסור ראייה על דבר הנוגע לאדם שנוזק לשירותו והדבר הגיע אליו תוך עבודתו כפסיכולוג והוא מן הדברים שלפי טיבם נמסרים לפסיכולוג בדרך כלל מתוך אמון שישמרם בסוד, אלא אם ויתר האדם על החיסיון או שמצא בית המשפט כי הצורך לגלות את הראייה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם לאחר שחדל העד להיות פסיכולוג-מומחה.

...

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

זכותו של המטופל לפרטיות וסודיות המידע הרפואי הנוגע לו, מעוגנת גם בחוק זכויות החולה, התשנ"ו – 1996 (ראו סעיף 10 לחוק לעניין הזכות לכבוד ולפרטיות וסעיפים 19-20 לחוק בנוגע לסודיות המידע הרפואי).

13. תהלכה הפסוקה עמדה על החשיבות שבשמירה על חיסיון מטפל/מטופל, להבטחת האפקטיביות של הטיפול. כך נפסק, למשל, בבר"ש 1066/15 מדינת ישראל – נציבות שירות המדינה נ' פנחס סירוטה (24.3.2015):

"מטרת חיסיון מטופל-פסיכולוג, בדומה לחיסיון רופא-מטופל ולחיסיון עובד סוציאלי-מטופל, לאפשר למטופל לשוחח בחופשיות עם הגורם המקצועי המטפל בו, מבלי חשש כי מידע זה יגיע לגורמים חיצוניים. ההנחה היא שאם המטופל לא יוכל להתבטא בחופשיות בפני רופא/פסיכולוג/ עובד סוציאלי, השירות שיינתן לו לא יהיה אפקטיבי. אכן, יתכנו, על פי הדין, מקרים בהם בימ"ש יגיע למסקנה, כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש שלא לגלותה, ולכן יורה על הסרת החיסיון, אולם עליו לעשות שימוש זהיר במיוחד באפשרות זו, כדי שלא לעקר את החיסיון מתוכן ולפגוע ברציונאליים העומדים בבסיסו".

14. הרציונלים העומדים בבסיסו של חיסיון מטפל/מטופל, מנביעים מאליהם את המסקנה כי החיסיון אינו פג עם מותו של המטופל והמידע הגלום בו אינו הופך הפקר.

בה במידה, הם אף מבססים את המסקנה כי אין בהכרח זכות מוקנית ליורשי המנוח לקבלת מלוא המידע הרפואי הנפשי שנצבר אודותיו.

דעת לנבון נקל, כי ככל שייקבע כי צפונות הלב אותן חלק המטופל עם מטפלו – לרבות בכל הנוגע לבני משפחתו ויחסו אליהם – יהפכו עם מותו לנחלתם, עלולה להיות לקביעה כזו השלכה הרסנית על נכונותם של המטופלים לחלוק מידע רגיש ואינטימי כגון דא עם מטפליהם, ומכאן על אפקטיביות הטיפול שיוענק להם.

קיים, אפוא, אינטרס חברתי וציבורי מובהק, בשמירה על חיסיון מטפל-מטופל, גם לאחר מותו של המטופל וגם מפני קרובי משפחתו, אוהביו ואהוביו.

15. הנה כי כן, אף קיומו של חיסיון מטפל מטופל, על תכליותיו, מקימים מחסום מפני גילוי אוטומטי של המידע הרפואי המוחזק בידי הנתבע לבני משפחת המנוח, לאחר מותו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 16477-12-19 פלונים נ' אלמוני

עם זאת, אף חיסיון זה, כמו חסיונות רבים אחרים שהוכרו בחקיקה ובפסיקה, הוא חיסיון יחסי, וחשוף להסרה בהתאם לנוסחת האיזון שנקבעה ע"י המחוקק, מקום בו מגיע בית המשפט, לאחר עיון בחומר הנדון, למסקנה כי הצורך לגלות את המידע לשם עשיית צדק עדיף מן העניין שיש לא לגלותו.

ברי, כי חלק מן הנתונים שיש לשקול במסגרת אותה נוסחת איזון הם, בין השאר, העובדה שבעל החיסיון נפטר ושמי שמבקשים את הסרת החיסיון הם יורשיו. גם אם היורשים לא קיבלו לידיהם את ה"בעלות" על החיסיון, כך שאין די בויתור שלהם עליו כדי להסירו, הרי שלעובדה שהם תומכים בהסרת החיסיון צריך להיות משקל של ממש.

16. בהקשר זה יצויין, כי התובעים טענו, כי שאר הגורמים המטפלים אליהם פנו בבקשה לקבל את החומר הרפואי הנוגע למנוח נענו לבקשה ללא כל קושי. התובעים אף הצביעו על כך, שחדשות לבקרים, מוגשות ע"י יורשי אנשים שנפטרו תביעות נזיקין כנגד גורמים מטפלים, בעילות של גרימת מוות ברשלנות וכיוצ"ב, ובמקרים כאלו נחשף החומר הרפואי הנוגע למנוח לעיני בני משפחתו באופן אוטומטי וללא כל דיון.

אינני סבורה כי יש בכך כדי להצביע, כי בהכרח גם במקרה זה יש לגזור גזרה שווה ולהעביר את המידע הרפואי למשפחת המנוח מבלי לבחון אותו לגופו, ומבלי לאזן את עניינם בקבלת המידע מול האינטרסים הנוגדים.

כאשר מוגשת ע"י יורשים תביעה נזיקית בשם עזבונו של המנוח, בגין עוולות הקשורות במותו, באים יורשי המנוח בנעלי המנוח, והם למעשה מממשים זכות תביעה השייכת לו. לפיכך, יש יסוד לטענה, כי בהקשר זה אכן אין החיסיון חל ביחס ליורשים, שכן בעל הדין האמיתי, שהם אך מביאים את עניינו אל בית המשפט, הוא המנוח, בעל המידע (השוו: עניין סקולר, ובפרט חוות דעתו של כב' השופט חשין; על ההבחנה בין תביעת היורשים בשם עצמם לתביעתם בשם המנוח ראו גם עניין בן צבי).

מבלי להתיימר למצות את הסוגייה אעיר, כי אף יש יסוד לטענה, כי יש להבחין בין מידע רפואי הנוגע לגופו של אדם ומידע רפואי הנוגע לנפשו של אדם, ככל שמדובר בחשיפתו של מידע זה לבני המשפחה, ובפרט משעה שניתן להתחקות אחר רצונו של הנפטר ועמדתו ביחס לאפשרות כי המידע יגיע לידיעת בני משפחתו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 19-12-16477 פלונים נ' אלמוני

על כך יש להוסיף, כי בחינת סוגיית הזכות לקבל מידע משתנה בהתאם לנסיבות ולהליך המשפטי במסגרתו היא נבחנת, בהתחשב באינטרסים המונחים על הכף, במסגרת המשפטית ובכללים המנחים.

בנסיבות אלו, גם אם אניח כי אכן, כטענת התובעים, נעתרים גופים המחזיקים בידיהם מידע רפואי לבקשות למסירת מידע אודות נפטרים לבקשת יורשיהם – בכלל או במסגרת הליך משפטי – אין בכך כדי להכריע את גורל הבקשה שלפניי.

17. העולה מן המקובץ, כי יש לבחון – על יסוד האינטרסים הנוגדים המונחים על הכף ובהתחשב בטיבו של המידע שהועבר לעיונו של בית המשפט – אם הצורך בגילוי המידע לתובעים לשם עשיית צדק, עולה על העניין שיש בחיסויו.

מן הכלל אל הפרט

18. החומר שהועבר לעיוני ע"י הנתבע, כולל רשומה רפואית ובה תיעוד של שש פגישות טיפוליות שערך הנתבע עם המנוח, בתקופה שבה טיפל בו, תיעוד של שיחה טלפונית עם המנוח, ותיעוד פגישתו של הנתבע עם התובע 2, וכן של קבלת ההודעה ממנו על התאבדותו של המנוח. עוד כולל החומר שהועבר לעיוני תרשומת המתעדת הדרכת/התייעצות עמיתים שערך הנתבע בקשר למנוח ולטיפול בו.

כחלק מן הני"ל נכלל תיעוד של דברים בהם שיתף המנוח את הנתבע, ביחס לרגשותיו, התייחסויותיו ומחשבותיו כלפי מי מבני משפחתו. מדובר בדברים אינטימיים אשר עולה מתוכם בבירור כי המנוח לא היה מעוניין שייחשפו בפני בני משפחתו.

19. עמדתי קודם על המורכבות שבהכרה בזכות לפרטיות של מי שמת. כאמור, הפסיקה הכירה בזכות זו כדבר מובן מאליו, וגם המבקרים, הסבורים כי אין מקום להכרה בזכות כזו, מכירים בצורך להגן על ציפייה לגיטימית של אדם בחייו, בסייגים של כנות וסבירות, ביחס לקורות ענייניו הפרטיים לאחר מותו (על השאיפה להתחקות ולממש את רצונו של המנוח באשר ייעשה בקשר לזכרו ולענייניו הפרטיים לאחר מותו, ראו גם עניין הגר הנזכר לעיל).

להשקפתי, לא תיתכן מחלוקת על כך, שקיימת ציפייה לגיטימית, סבירה וראויה להגנה של אדם, כי גם לאחר מותו לא ייחשפו צפונות ליבו הכמוסים ביותר, למי שמפניהם חפץ לשמרם צפונים, ולו יהיו אלו אוהביו ואהוביו, שהם גם (במקרה זה, כברבים מן המקרים) יורשיו. אף קיים אינטרס ציבורי בהגנה על ציפייה זו.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 16477-12-19 פלוניס נ' אלמוני

אינטרס זה מוגן הן ע"י החיסיון החקיקתי והן בהכרה הפסיקתית במה שמכונה "כבוד המת".

עם זאת, גם אינטרס זה אינו מוחלט, ויש לאזנו למול אינטרסים אחרים העומדים על הכף.

20. בענייננו, שניים הם האינטרסים עליהם הצביעו התובעים כאינטרסים המצדיקים את חשיפת המידע בפניהם:

הראשון, רצונם להבין את הגורם להתאבדותו של יקירם. התובעים הטעימו, כי מאז פטירת המנוח לא יודעת נפשם מרגוע, והם רואים לעצמם כשליחות לברר את נסיבות מותו והסיבה שבגינה אבדו את היקר להם מכל.

השני, הוא רצונם לבחון האם נפלו פגמים בטיפול שהעניק הנתבע למנוח, וכפועל יוצא מכך, האם עומדת להם עילת תביעה נגד הנתבע והאם יש בסיס לנקיטת הליך משפטי נגדו בקשר עם אחריותו לטיפול שהעניק למנוח.

21. האינטרס הראשון עליו הצביעו התובעים אינו בגדר זכות מוקנית, הגם שלהשקפתי מדובר באינטרס ראוי להגנה. אוסיף, בצער, כי לאחר שעיינתי בחומר אני סבורה, כי ספק גדול אם גם לאחר עיון בחומר הרפואי הקיים בידי הנתבע, אכן יעלה בידי התובעים להבין את הגורמים לבחירתו של אהובם לשלוח יד בנפשו.

במצב דברים זה, ספק אם יש באינטרס זה כדי להצדיק גילוי מידע, ובפרט מידע אשר נראה כי רצונו המשוער של המנוח היה כי דווקא לא יגיע לידיעתם.

22. ביחס לאינטרס השני עליו הצביעו התובעים, שעניינו מימוש זכות תביעה פוטנציאלית – של התובעים עצמם ואף של התובעים כמי שבאים בנעליו של המנוח – הרי שמבלי לחוות דעה לגבי השאלה אם מן החומר שהונח לפניי עולה תשתית המבססת עילת תביעה כלשהי כנגד הנתבע, אציון, כי הדעה המקובלת היא, כי האכסנייה המתאימה לביורר סוגייה זו ואיזון האינטרסים הנוגדים, היא במסגרת אותו הליך משפטי אשר לצורך ניהולו מתבקש המידע, אם וכאשר יוגש, ובאספקלריה של הרלוונטיות של המסמכים המבוקשים להליך זה (השוו: רע"א 4447/07 רמי מור נ' ברק אי. טי. סי [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ, פ"ד סג"מ, (3), 664 (2010)).

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 16477-12-19 פלוני נ' אלמוני

23. בנסיבות אלו, ספק אם עלה בידי התובעים להצביע על בסיס או מסגרת נורמטיבית לזכות מוקנית שלהם לקבלת המידע.

על אף האמור, מכיוון שהצדדים שניהם הסמיכו מותב זה במסגרת הליך זה לדון ולהכריע – על יסוד המסמכים שהועברו לעיונו והעולה מהם – האם באיזון בין האינטרסים המונחים לעת הזו על הכף – ראוי להעביר לעיונם של התובעים את המידע המבוקש או חלק ממנו, מצאתי להידרש לכך במסגרת זו, וזאת מבלי להתיימר להכריע בשאלה ההיפותטית מה הייתה נקודת האיזון המתבקשת ככל שהייתה מוגשת הבקשה כבקשה לגילוי מסמכים במסגרת הליך אזרחי, שאלה שממילא צריכה הייתה להיגזר מגדרי המחלוקת כפי שהיו נפרסים בכתבי הטענות באותו הליך.

24. לאחר שעיינתי עיין היטב בתיעוד הרפואי אותו העביר הנתבע לעיוני, מצאתי כי ניתן לגלות את עיקרי התיעוד הרפואי, תוך חיסוי והשחרת חלק מן המידע שנמסר, שבטיבו כולל התייחסויות שונות לבני משפחת המנוח.

יודגש, כי לא מצאתי לחסות את כלל התייחסויות לבני המשפחה בדברי המנוח באופן גורף, ואמירות לא מעטות (חלקן קשות), נותרו גלויות. העקרון שהנחה אותי הוא האיזון בין האינטרסים המפורטים לעיל, כאשר האמירות אותן החלטתי כי יש להסתיר הן אלו אשר, מחד גיסא, יש להניח כי עוצמת עניינו של המנוח כי לא ייחשפו בפני בני משפחתו גם לאחר מותו היא גבוהה יותר; ומאידך גיסא מידת יכולתן להשפיע או להשליך על קיומה או העדרה של עילת תביעה פוטנציאלית כלפי הנתבע (ולמען הסר ספק כלל איני רומזת כי בכלל עומדת לתובעים עילה כזו ואיני מחווה כל דעה בעניין) היא מצומצמת יחסית.

25. בהתחשב באמור לעיל, אני קובעת כי יועברו לתובעים:

א. הרשומה הרפואית שניהל הנתבע אודות המנוח, בהשחרת החלקים הבאים (מספור השורות הוא בשורות תוכן בלבד, ללא כותרות ותאריכים):

בעמוד הראשון: שורה 8, המתחילה במילה "האחרונות" – יושחרו ארבע המילים שלאחר המילה "האחרונות"; שורה 14, המתחילה במילה "(המטפלת" – יושחרו שלוש המילים שלאחר המילה "שאחרים";

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 16477-12-19 פלוניס נ' אלמוני

בעמוד השני: שורה 9 – שתיים עשרה (12) המילים הראשונות (עד המילה "משפיעים", לא כולל); שורה 10, המתחילה במילה "שלוקחים" – אחת עשרה (11) המילים שלאחר המילה "לו" (עד המילה "על", לא כולל).

ב. החלקים המקבילים בתרשומות המתעדות הדרכת עמיתים, כדלקמן:

עמוד ראשון: יועבר כולו.

עמוד שני: יועבר, בהשחרת: שורה 17 – שתי המילים שלאחר המילה "התרוקנות"; שורות 21-22 יושחרו במלואן (אלו השורות השמינית והתשיעית מהסוף); שורות 24-25 יושחרו אף הן במלואן (אלו השורות החמישית והשישית מהסוף).
עמוד שלישי: יועבר, בהשחרת: שורה 1 מהמילה "השבוע" עד שורה 2, המילה "לי"; שורה 6, תושחר למעט הכתוב בסוגריים; שורה 29 (שהיא השורה השלישית מהסוף) תושחר במלואה.

עמוד רביעי: יועבר בהשחרת שורות 20-21 (שהן שורות 10-11 מהסוף) במלואן.
עמוד חמישי: יועבר בהשחרת שורה 14 – שלוש המילים הראשונות.

26. הנתבע, יעביר אפוא את התעוד הרפואי בהתאם להוראות שנקבעו לעיל.

אין צו להוצאות.

פסק הדין יותר לפרסום רק כפוף להשחרת פרטי הצדדים וכל פרט מזהה אודותיהם.

ניתן היום, כ"ט סיוון תש"פ, 21 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

כרמית בן אליעזר, שופטת